

Consciència contra corrent

Impressionant. Quanta gent! Quina passada! La característica més subratllada del moviment cívic català per la sobirania és, sens dubte, l'enorme capacitat de mobilització i d'autoorganització. Les successives demostracions de força efectuades han tingut visibilitat justament per la seva indiscutible representativitat i pel seu excepcional poder de convocatòria i d'enquadrament ordenat de la multitud. Els observadors externs que han pogut assistir a les grans jornades reivindicatives han coincidit a remarcar-ho. I, tot seguit, n'han assenyalat també el caràcter cívic i festiu (una gernació que s'expressa i reclama poder decidir amb arguments i il·lusió, no pas amb irritació); la transversalitat (social, generacional, cultural); el sentit propositiu (un estat europeu nou, més net i més just); el compromís escrupolós amb els procediments democràtics; la fermesa en l'assumpció d'un protagonisme polític directe.

Tant la capacitat d'autoorganització com les virtuts cíviques i democràtiques que els involucrats en el procés han volgut fer seves rementen, però, a un factor bàsic: el canvi en les concepcions d'una munió de gent. Un canvi de grans proporcions en la consciència i la mentalitat d'amplíssims sectors socials de Catalunya. Llargament covat, però accelerat d'ençà del 2010, aquest canvi de mentalitat és l'element que ha predisposat centenars de milers de persones a fer un pas endavant i adoptar actituds noves. Agosar pensar en uns termes diferents; i a voler fer-ho cadascú amb altres, amb qui han compartit la descoberta i l'itinerari que hi ha conduït. Sense cap

assaig previ, companys, veïns, coneguts, saludats, s'han reconegut xiulant i taral·lajant una tonada similar. Per sobre del caos i els desafinaments, s'hi endevina una certa harmonia. És molt més del que teníem abans. Hem tastat la sensació d'una incipient sintonia mental, d'unes coincidències bàsiques que no havien aflorat abans i que ara van emergint. I la desinhibició dels uns ha estimulat la dels altres; i la d'aquests ha refermat la dels primers. Això no s'oblida, i és una base sòlida per a les unitats que caldran i vindran.

Alguns comentaristes menystenen aquest plantejament centrat en el canvi de mentalitat. El troben una simple derivada de la hipòtesi del declivi de les classes dirigents tradi-

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

Els canals d'expressió del sobiranisme continuen sent minoritaris

cionals a Catalunya, mancades de projecte. No accepten que s'hagi produït un desplaçament de l'hegemonia social, ni la consolidació d'un nou bloc històric i polític català que sostindria –i s'hi reconeixeria– la nova consciència col·lectiva, encara en procés de consolidació. Creuen que el procés té unes bases socials precàries. Que és molt més superficial i inconsistent del que sembla. Que les anàlisis que parlen del canvi d'hegemonia són precipitades i que només expressen els desitjos de qui les fa. Que no es podrà mantenir la iniciativa popular del procés per davant o més enllà de les formacions i els lideratges polítics coneguts... Aviat disposarem de més indicis. En pocs mesos tindrem a l'abast més elements de

judici i una perspectiva una mica més llarga. Que el canvi de mentalitat s'ha produït em sembla indiscutible. El passat Onze de Setembre i, malgrat tots els problemes, l'èxit extraordinari del 9-N n'haurien de ser proves suficients. El 27 de setembre també ho serà, i compto que amb conseqüències més decisives.

Entre els senyals que poden donar idea de la profunditat i l'abast d'aquest canvi de mentalitat en voldria destacar dos. Primer, que s'ha produït en una escala, amb una rotunditat i amb uns efectes pràctics que desborden el marc dels girs anteriors coneguts i han generat nous vincles i comportaments en els espais públics. I segon, i sobretot, que s'ha produït en contra del corrent aclaparadorament dominant en l'ecosistema d'informació i de comunicació. L'agregació de les audiències televisives o dels lectorats de la premsa, a Catalunya, mostren el predomini de les televisions espanyoles i d'uns diaris locals ben poc entusiastes del procés. Els canals d'expressió del sobiranisme continuen sent minoritaris a l'interior de Catalunya i gairebé inexistent a l'exterior.

L'espanyolisme no ha estat víctima de cap "espiral del silenci", sinó de la seva falta de propostes i de la reducció negacionista del procés. Ells han tingut constantment a disposició un nombre incomparablement superior de plataformes per defensar les seves posicions. Però, en canvi, ha estat la transversalitat sobiranista popular la que, contra corrent, ha estat capaç de llegir la realitat d'una manera nova i s'ha proposat transformar-la. I, encara que sigui contra corrent, si continua eixamplant el seu arrelament social, ho aconseguirà.

FRANCESC MELCION